

належного інвестиційного клімату, який дасть можливість залучити достатній обсяг фінансових ресурсів для прискорення темпів соціально-економічного зростання та інтегрування нашої країни до Європейського економічного простору.

Література

1. Василик О. Д., Павлюк К. В. Бюджетна система України: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 544 с.
2. Бюджетний менеджмент: підручник / за заг. ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2004. 864 с.
3. Формування і функціонування бюджетної системи України: монографія / за заг. ред. А. А. Мазаракі. К.: Книга, 2003. 344 с.
4. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту: Закон України від 22.12.1998 р. №331-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14>.
5. Концепція перебудови системи державних субсидій, що надаються галузям національної економіки: затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31.03.2003 р. №182-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/182-2003-%D1%80>.

Ольга Кириленко

Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТІВ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В умовах реформування місцевого самоврядування України, що здійснюється в напрямку укрупнення територіальних громад та зміцнення їх фінансової спроможності актуалізуються питання формування та використання коштів місцевих бюджетів і, зокрема, бюджетів розвитку. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» дає визначення бюджету розвитку як «доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для реалізації програм соціально-економічного розвитку, зміцнення матеріально-фінансової бази».

В Бюджетному кодексі України зазначено, що бюджет розвитку місцевих бюджетів є складовою спеціального фонду відповідного місцевого бюджету. В даний час в результаті змін, внесених до порядку формування бюджету розвитку, до складу його надходжень віднесено:

- дивіденди, нараховані на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є майно комунальної власності;
- плата за надання місцевих гарантій;

- кошти пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту;
- 10% коштів від використання частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угод про розподіл продукції, та/або коштів у вигляді грошового еквівалента такої державної частини продукції, що розподіляються між місцевими бюджетами адміністративно-територіальних одиниць, на території яких знаходиться відповідна ділянка надр;

- кошти від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності, включаючи кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них;

- 90% коштів від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них, що перебувають у державній власності до розмежування земель державної і комунальної власності;

- капітальні трансферти з інших бюджетів;

- кошти від повернення кредитів, наданих з відповідного бюджету, та відсотки, сплачені за користування ними;

- місцеві запозичення, здійснені у встановленому порядку;

- кошти, які передаються з іншої частини місцевого бюджету за рішенням відповідної місцевої ради.

Як видно з даного переліку, а також на основі аналізу чинної практики, для більшості територіальних громад реальними джерелами надходжень виступають кошти від відчуження майна комунальної власності, капітальні трансферти та кошти, які передаються з іншої частини місцевого бюджету. Всі інші джерела надходжень мають епізодичний характер і для більшості громад не характерно.

В Бюджетному кодексі визначено напрямки витрачання бюджету розвитку місцевих бюджетів, це:

- погашення місцевого боргу;

- капітальні видатки, включаючи капітальні трансферти іншим бюджетам;

- внески органів місцевого самоврядування до статутного капіталу суб'єкта господарювання;

- проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки, що підлягає продажу, за рахунок авансу, внесеного покупцем земельної ділянки;

- підготовка земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них державної чи комунальної власності для продажу на земельних торгах та проведення таких торгів;

- платежі, пов'язані з виконанням гарантійних зобов'язань обласної ради чи територіальної громади міста;

– розроблення містобудівної документації на місцевому та регіональному рівнях.

Кодекс визначає також галузеве і цільове спрямування капітальних видатків бюджету розвитку, це видатки пов'язані із забезпеченням соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць та здійсненням розширеного відтворення.

Слід зазначити, що внаслідок невеликих розмірів бюджетів розвитку, а також із-за відсутності власного досвіду щодо фінансування інвестиційних проектів, бюджет розвитку поки що не став дієвим інструментом фінансового забезпечення розвитку територіальних громад. Поточні видатки превалюють у місцевих бюджетах, зокрема на освіту та медицину. В окремих громадах значно виросли видатки на управління. Ми згодні з тим, що у створених об'єднаних територіальних громадах необхідно проводити роботу з оптимізації видатків – переглянути структуру бюджетних видатків, провести аналіз можливості скорочення поточних витрат, перерозподілити бюджет на користь капітальних витрат та витрат розвитку, адже такі витрати можуть дати економію бюджетних коштів у майбутньому [1].

Співвідношення між поточними бюджетними видатками і видатками розвитку повинно поступово змінюватись в сторону збільшення капітальних видатків. За висновками фахівців, інвестування у великі інфраструктурні проекти дасть змогу забезпечити дієздатність важливих секторів економіки, сприятиме зростанню кількості робочих місць усіх категорій кваліфікації і позитивно вплине на формування дохідної частини бюджету (надходження податку на прибуток, податку на доходи з фізичних осіб тощо), а відтак і на виконання державою соціальних зобов'язань [2].

Література

1. Бочі А. Прихований клондайк: як розкрити потенціал бюджетів об'єднаних територіальних громад. URL: <https://voxukraine.org/uk/prihovaniy-klondajk-yak-rozkriti-potentsial-byudzhativ-ob-yednanih-teritorialnih-gromad/> (дата звернення: 1.09.2019).
2. Оцінка дисбалансів у бюджетній сфері та шляхи їх подолання. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1800/> (дата звернення: 1.09.2019).